



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 646/2014-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. novembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. N., zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mgr. Marek BENEDIK, s. r. o., Rudnayovo námestie 1, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Marek Benedik, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MOBdo 1/2012 z 13. augusta 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. N. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. novembra 2013 doručená sťažnosť Ľ. N. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods.

1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 MObdo 1/2012 z 13. augusta 2013.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

„Sťažovateľ bol účastníkom konania v postavení odporcu v konaní pred Okresným súdom BRATISLAVA IV vedeného pod sp. zn. 12 Cb 76/2006. V predmetnom konaní navrhovateľ, M. Č., uplatňoval voči sťažovateľovi zaplatenie peňažnej sumy vo výške 18.578,68 EUR s príslušenstvom.

Navrhovateľ a sťažovateľ boli spoločnými majiteľmi jedného obchodného podielu v obchodnej spoločnosti E., s. r. o. Navrhovateľovi prináležal podiel na obchodnom podiele zodpovedajúci vkladu 12.000,- Sk a sťažovateľovi podiel na obchodnom podiele zodpovedajúci vkladu vo výške 20.000,- Sk.

Sťažovateľ dňa 29.11.2014 uzavrel zmluvu o prevode obchodného podielu v spoločnosti E., s. r. o. s J. P. Ako odplata bola dohodnutá peňažná suma vo výške 1.492.537,- Sk.

Navrhovateľ následne podal proti sťažovateľovi návrh na zaplatenie časti odplaty za prevod obchodného podielu vo výške 559.701,40 Sk.

Sťažovateľ sa v konaní bránil tým, že zmluva o prevode obchodného podielu je absolútne neplatným právnym úkonom, v podstate z dôvodov, ktoré tvrdil navrhovateľ v inom konaní vedenom pred Okresným súdom BRATISLAVA III pod sp. zn. 22 Cb 55/05, ako aj tým, že odplata dohodnutá v zmluve o prevode obchodného podielu nezahŕňa aj odplatu za prevod časti podielu navrhovateľa na obchodnom podiele v spoločnosti E., s. r. o.

Súd prvého stupňa Okresný súd BRATISLAVA IV rozsudkom sp. zn. 12 Cb 76/2006 zo dňa 29.05.2009 návrhu vyhovel a zaviazal sťažovateľa zaplatiť navrhovateľovi peňažnú sumu vo výške istiny 18.578,68 EUR s príslušenstvom a trovy konania.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal sťažovateľ včas odvolanie.

Krajský súd v BRATISLAVE rozsudkom sp. zn. 1 Cob 249/2010 zo dňa 10.02.2011 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a zaviazal sťažovateľa zaplatiť navrhovateľovi trovy odvolacieho konania.

Sťažovateľ sa podaním zo dňa 21.03.2011 obrátil na Generálnu prokuratúru SR s podnetom na podanie mimoriadneho dovolania proti rozsudku Krajského súdu v BRATISLAVE sp. zn. 1 Cob 249/2010 zo dňa 10.02.2011.

Potom, ako Krajská prokuratúra BRATISLAVA prípisom sp. zn. Kc 94/11 zo dňa 19.05.2011 sťažovateľovi predkladateľovi oznámila, že jeho podnet odkladá, podal sťažovateľ opakovaný podnet.

Generálna prokuratúra SR sa s opakovaným podnetom sťažovateľa stotožnila a podala Najvyššiemu súdu SR mimoriadne dovolanie.

Najvyšší súd SR rozsudkom sp. zn. 3 MOBdo 1/2012 zo dňa 13.08.2013 o mimoriadnom dovolaní rozhodol tak, že ho zamietol a priznal navrhovateľovi náhradu trov konania.

Podľa názoru sťažovateľa došlo rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 MOBdo 1/2012 zo dňa 13.08.2013 k porušeniu práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 47 ods. 2 Ústavy SR a práva na zákonného sudcu garantovaného čl. 48 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivý proces garantovaného čl. 6 ods. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...“

1. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru)

K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

«Generálny prokurátor v podanom mimoriadnom dovolaní namietal neplatnosť zmluvy o prevode obchodného podielu z dôvodu, že:

(i) sťažovateľ ako spoločný zástupca oboch majiteľov obchodného podielu nebol oprávnený obchodný podiel sám previesť;

(ii) účastníkmi zmluvy o prevode obchodného podielu neboli na strane prevodcu všetci majitelia obchodného podielu (navrhovateľ a sťažovateľ).

Sťažovateľ, ktorý sa vo svojom vyjadrení k obsahu mimoriadneho dovolania s jeho obsahom stotožnil, v obsahu svojho podnetu na podanie mimoriadneho dovolania, vo vzťahu k vyššie uvedenému, uvádza:

„Súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na právnom závere, že Zmluva o prevode obchodného podielu zo dňa 29.11.2004 uzavretá medzi odporcom ako prevodcom a J. P. ako nadobúdateľom (ďalej len „Zmluva“) je platná. Podľa názoru súdu prvého stupňa bolo podľa čl. 3a, bod 3a.1.1. Spoločenskej zmluvy spoločnosti E., s. r. o. dohodnuté, že spolupodielníci budú vykonávať svoje práva z obchodného podielu prostredníctvom spoločného zástupcu, ktorým bol odporca, odporca i navrhovateľ na zasadnutiach valného zhromaždenia spoločnosti E., s. r. o. ponúkli svoj obchodný podiel na prevod na inú osobu, a preto nebolo potrebné, aby navrhovateľ akýmkoľvek spôsobom splnomocnil odporcu na uzavretie Zmluvy. Nakoľko „spolupodiel“ navrhovateľa na obchodnom podiele predstavoval 2/5, priznal navrhovateľovi peňažnú sumu vo výške 2/5 z dohodnutej odplaty za prevod obchodného podielu.

V konaní pred Okresným súdom BRATISLAVA III pod sp. zn. 22 Cb 55/05, ktorý spis bol pripojený, navrhovateľ tvrdil, že Zmluva (zmluva o prevode obchodného podielu) je absolútne neplatná a to z dôvodu, že bola uzavretá bez jeho súhlasu. V späťvzatí zo dňa 13.06.2007 síce tvrdí opak a dokonca uvádza, že odporcovi udelil na uzavretie Zmluvy a prevzatie odplaty plnomocenstvo, tieto tvrdenia sú však nepravdivé a účelové. To znamená, že navrhovateľ neplatnosť Zmluvy už raz uplatnil a z povahy veci vyplýva, že tento prejav vôle už nemôže zobrať späť.

Odporca tvrdenie navrhovateľa, že k uzavretiu Zmluvy došlo bez jeho súhlasu, t. j. bez toho, aby mal možnosť vyjadriť svoj súhlas alebo nesúhlas s jej obsahom (osobitne s výškou odplaty a platobnými podmienkami) a s jej uzavretím, v plnom rozsahu potvrdil. Odporca potvrdil v konaní na prvom stupni, že na procese rokovania a uzatvárania Zmluvy navrhovateľ neparticipoval a o ich obsahu navrhovateľa vopred a ani následne neinformoval. Odporca tak konal preto, pretože v dobrej viere vychádzal z informácie prezentovanej na valných zhromaždeniach spoločnosti E., s. r. o., že navrhovateľ je s J. P. dohodnutý ohľadne ich jeho majetkového vysporiadania osobitne.

Z predložených zápisníc z valného zhromaždenia súčasne vyplýva, že každý zo spolupodielnikov rokoval o podmienkach prevodu obchodného podielu samostatne. Každý zo spolupodielnikov samostatne dojednával predmet a výšku plnenia, ktoré získa v súvislosti s prevodom obchodného podielu. Na valnom zhromaždení spoločnosti dňa 17.03.2004 nakoniec navrhovateľ s J. P. deklarovali, že dospeli k dohode o prevode časti jeho podielu na obchodnom podiele ako takom. O vyššie uvedenom nakoniec svedčí aj

Zmluva o prevode spolupodielu na obchodnom podiele uzavretá medzi navrhovateľom ako prevodcom a J. P. ako nadobúdateľom dňa 27.02.2004, predmetom ktorej bol prevod podielu navrhovateľa na obchodnom podiele zodpovedajúci majetkového vkladu vo výške 6.000,- Sk (čl. II ods. 1).

Hoci navrhovateľ ako spolupodielnik a účastník valných zhromaždení spoločnosti E., s. r. o. mal vedomosť o tom, že valné zhromaždenie dalo súhlas na prevod obchodného podielu, nič to nemení na fakte, že k uzavretiu tejto konkrétnej Zmluvy s daným obsahom (osobitne výškou odplaty a platobnými podmienkami) súhlas neudelil. To vyplýva z nasledujúcich skutočností:

1. z obsahu návrhu na začatie konania vedenom pred Okresným súdom BRATISLAVA III pod sp. zn. 22 Cb 55/05;

2. zo skutočnosti, že na Zmluve nie je uvedený podpis navrhovateľa a nie je ani uvedená skutočnosť, že by odporca konal v jeho mene,

3. z už spomínanej skutočnosti, že každý zo spolupodielnikov rokoval o podmienkach prevodu obchodného podielu samostatne, o čom svedčí zmluva o prevode spolupodielu uzavretá medzi navrhovateľom a J. P.,

4. zo skutočnosti, že tvrdenia navrhovateľa v späťvzatí zo dňa 13.06.2007 sú v rozpore so skutočnosťou,

5. a napokon zo skutočnosti, že odplata za prevod dohodnutá v čl. IV. bod 1 Zmluvy nie je odplatou aj za tú časť obchodného podielu, ktorá prináležala navrhovateľovi. Ako totiž vyplýva z čl. IV. bod 1 Zmluvy odplata (kúpna cena) zohľadňuje hodnotu práv prevádzajúceho voči spoločnosti E., spol. s r. o. Nakoľko odporca nemal práva k celému podielu, ale len k časti, dohodnutá odplata je odplatou len za tú časť práv, ktoré prináležia odporcovi (spolupodiel zodpovedajúci vkladu vo výške 20.000,- Sk z celého obchodného podielu zodpovedajúceho vkladu vo výške 32.000,- Sk), a nie aj za tú časť, ktorá prináležala navrhovateľovi. Táto formulácia teda inými slovami vyjadruje skutočnosť, že predmetom Zmluvy bolo majetkové vysporiadanie iba odporcu, a preto by si logicky nemal z tejto odplaty navrhovateľ nárokovať.

Zo skutočnosti, že navrhovateľ nebol účastníkom Zmluvy, zo skutočnosti, že navrhovateľ nedal súhlas k uzavretiu tejto konkrétnej Zmluvy s daným obsahom a zo skutočnosti, že navrhovateľ nebol zastúpený odporcom, vyplývajú závažné dôsledky, čo sa týka platnosti Zmluvy.

Tvrdenia uvedené navrhovateľom v späťvzati zo dňa 13.06.2007 považujeme za klamlivé a účelové, a to z dôvodu dohody s J. P., ktorý bol v konaní sp. zn. 22 Cb 55/05 odporcom v 1. rade. Jednak sú v rozpore s pôvodným jeho návrhom na Okresný súd BRATISLAVA III a jednak ani vzhľadom na iné skutočnosti neobstoja. Ak by bola pravda, že odporca mal uzavrieť Zmluvu v mene navrhovateľa, bolo by to z jej obsahu zrejmé, čo nie je. Z formulácie z valného zhromaždenia zo dňa 17.03.2004, ktorú cituje navrhovateľ v späťvzati nevyplýva, že by mal odporca zastupovať navrhovateľa, tam sa konštatuje len skutočnosť, že obaja spolupodielníci majú úmysel obchodný podiel previesť; interpretácia navrhovateľa je aj v rozpore s tým, že každý zo spolupodielnikov bude o podmienkach prevodu obchodného podielu rokovať samostatne, k čomu aj došlo. Nakoniec, ak by to tak bolo, musel by navrhovateľ udeliť odporcovi písomné plnomocenstvo, čo netvrdí (§ 31 ods. 4 ObčZ); naopak z obsahu späťvzatia jednoznačne vyplýva, že písomné plnomocenstvo udelené nebolo, iba ústne, ktoré je neplatné pre nedodržanie písomnej formy (§ 40 ods. 1 ObčZ). Z uvedeného potom jednoznačne vyplýva, že odporca plnomocenstvo konať za navrhovateľa nemal. Odporca popiera, že by od navrhovateľa nejaké ústne plnomocenstvo obdržal, to nakoniec ani preukázané nebolo.

Ako bolo uvedené, z obsahu Zmluvy nevyplýva, že by odporca konal aj za navrhovateľa. V zmysle § 32 ods. 1 ObčZ potom ale platí, že odporca konal sám za seba, pretože z právneho úkonu nevyplýva, že odporca koná (aj) za iného. Toto (nepochybne kogentné) zákonné ustanovenie, súdy opomenuli.

Máme teda za preukázané, pretože navrhovateľ opak (svoje tvrdenia) nepreukázal, že odporca uzavrel Zmluvu bez toho, aby s ňou navrhovateľ vyslovil súhlas. Hoci navrhovateľ súhlasil s prevodom obchodného podielu vo všeobecnosti, faktom je, že účastníkom konkrétneho právneho úkonu nebol, neudelil na jeho uzavretie odporcovi ani relevantné plnomocenstvo (ani v ústnej a ani v písomnej forme), pričom s konkrétnymi, a kľúčovými obsahovými podmienkami Zmluvy súhlas neudelil. Predosielame, že ustanovenie § 114 ods. 3 ObchZ neoprávňuje spoločného zástupcu na uzavretie zmluvy o prevode obchodného podielu, ako bude uvedené nižšie.»

Obchodný podiel patriaci viacerým osobám je predmetom úpravy ustanovenia § 114 ods. 3 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“). Nakladanie s obchodným podielom patriacim viacerým osobám predmetné zákonné ustanovenie výslovne neupravuje. K nakladaniu s obchodným podielom

patriacim viacerým osobám, o akom ide v prípade sťažnosti sťažovateľa, sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

«Predmetom prevodu podľa Zmluvy nebol obchodný podiel vo výlučnom vlastníctve odporcu, ale obchodný podiel, ktorý bol spoločným majetkom navrhovateľa a odporcu (§ 114 ods. 3 prvá veta ObchZ). Z uvedeného potom vyplývalo, že žiaden z majiteľov nemohol samostatne s podielom ako celkom nakladať. To vyplýva zo samotnej podstaty vlastníctva a jeho ochrany, pretože by samostatným nakladaním s podielom ako celkom len jedným z majiteľov, bolo porušené právo na majetok druhého majiteľa.

V zmysle § 114 ods. 3 ObchZ jeden obchodný podiel môže patriť viacerým osobám, pričom svoje práva z tohto obchodného podielu môžu tieto osoby vykonávať len prostredníctvom spoločného zástupcu.

V súlade s právnou doktrínou máme za to, že oprávnenia spoločného zástupcu v zmysle § 114 ods. 3 ObchZ zahŕňajú výkon práv len vo vzťahu k spoločnosti, a nie aj vo vzťahu k tretím osobám, inými slovami povedané, oprávnenia spoločného zástupcu v zmysle § 114 ods. 3 ObchZ zahŕňajú výkon práv „z“ obchodného podielu, a nie „k“ podielu. To znamená, že spoločný zástupca je oprávnený zúčastniť sa valných zhromaždení, hlasovať na nich, uplatňovať právo na riadenie spoločnosti alebo na výplatu zisku určeného na rozdelenie atď. (práva „z“ obchodného podielu), ale nie je oprávnený prevádzať podiel ako taký (práva „k“ obchodnému podielu) [OVEČKOVÁ, O. a kol.: Obchodný zákonník, Komentár, 1. diel, IURA Edition, s. r. o., 2008, str. 442, 443]. Z uvedeného teda vyplýva, že spoločný zástupca nie je z tohto titulu oprávnený s obchodným podielom nakladať, pretože jeho oprávnenia zahŕňajú výkon iných práv, ako je ius disponendi. Účelom § 114 ods. 3 ObchZ je zefektívnenie vnútorných pomerov obchodnej spoločnosti, osobitne činnosti valného zhromaždenia, ale nie úprava výkonu dispozičných práv s obchodným podielom. Je teda zrejmé, že záver, že zástupca podielnikov je oprávnený podiel aj previesť, je v rozpore s účelom a zmyslom zákona.

Opačný názor, podľa ktorého by bol spoločný zástupca oprávnený s právnymi účinkami s obchodným podielom nakladať sám na základe § 114 ods. 3 ObchZ, je neprijateľný. Dovedené do dôsledkov by to znamenalo, že je oprávnený previesť obchodný podiel na tretiu osobu (a zbaviť majetku iné osoby) bez ohľadu na vôľu ostatných majiteľov, a to by bolo v rozpore s princípom ústavnej ochrany majetku. Samotnou podstatou ústavného princípu ochrany majetku je totiž to, že nikto iný ako jeho majiteľ, nie je

oprávnený s majetkom nakladať, a bez jeho súhlasu ho nikto nemôže majetku zbaviť. Inými slovami povedané, práva majiteľa k svojmu majetku sú absolútne (sp. zn. PL. ÚS 38/95), majiteľ uplatňuje nad svojím majetkom absolútne panstvo, čo znamená, že z výkonu svojich oprávnení je oprávnený vylúčiť kohokoľvek iného. Nakoniec, ak by sa aj takýto výklad pripustil, bolo by to v rozpore s princípom rovnakého zákonného obsahu vlastníctva všetkých vlastníkov (čl. 20 ods. 1 druhá veta Ústavy SR), pretože jeden z majiteľov obchodného podielu by mal viac práv ako ostatní. V zmysel judikatúry Ústavného súdu SR, ak právnu normu možno vykladať dvomi spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi a druhý je s nimi v nesúlade, všetky štátne orgány majú ústavou určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s Ústavou SR (nález sp. zn. PL. ÚS 15/1998). Ochrana vlastníctva je nakoniec aj jedna zo zásad, na ktorých ObchZ spočíva (§ 1 ods. 2 ObchZ).

Napokon názor právnej doktríny je jednotný v tom, že ObchZ nerieši spôsob nakladania so spoločným obchodným podielom [OVEČKOVÁ, O. a kol.: Obchodný zákonník, Komentár, 1.diel, IURA Edition, s. r. o., 2008, str. 442, 443; PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník, Komentár, 2. Vydanie, C. H. Beck, 2008, str. 337]. Zmluvu o prevode obchodného podielu by mali uzatvárať všetci majitelia, alebo ak ju uzatvára spoločný zástupca, t. j. ak bude nakladať s obchodným podielom ako celkom spoločný zástupca, vždy potrebuje plnomocenstvo od ostatných spolumajiteľov; tým právna doktrína inými slovami vyjadruje, že spoločný zástupca sám nie je oprávnený s obchodným podielom nakladať.

Na základe vyššie uvedeného je teda potrebné dospieť k záveru, že ak spoločný zástupca uzavrie zmluvu o prevode obchodného podielu bez toho, aby účastníkmi zmluvy boli súčasne aj ostatní majitelia obchodného podielu, resp. bez toho, aby mu na tento účel tieto udelili plnomocenstvo (§31 ObčZ), je zmluva neplatná, pretože je v rozpore s dispozičným právom ostatných majiteľov obchodného podielu (čl. 20 Ústavy SR). Ide pritom o neplatnosť absolútnu (§ 39 ObčZ).»

Sťažovateľ v sťažnosti následne poukazuje na tieto skutočnosti:

„Odvolaací súd, v zhode so súdom prvého stupňa, dospeli k záveru, že spolupodielníci (navrhovateľ a odporca) sa dohodli, že práva z obchodného podielu bude vykonávať odporca a navrhovateľ súhlasil s prevodom obchodného podielu, a nebolo potom potrebné,

aby navrhovateľ udelil odporcovi osobitné plnomocenstvo. Odvolací súd však žiadnym spôsobom nevysvetlil, prečo by dohoda o výkone práv z obchodného podielu mala zahŕňať aj oprávnenie previesť obchodný podiel bez toho, aby zmluvu o prevode uzatváral aj druhý spolupodielnik. Dohoda o tom, ako budú spolupodielníci vystupovať voči spoločnosti, je niečo zásadné iné, ako plnomocenstvo (oprávnenie) na prevod obchodného podielu. Je úplne nelogické, aby súhlas spolupodielníka o tom, kto zo spolupodielníkov bude vystupovať voči spoločnosti udelený v určitom okamihu (spravidla pri nadobudnutí spolupodielu), zahŕňal aj súhlas tomuto spolupodielníkovi, aby ho previedol kedykoľvek v budúcnosti za nešpecifikovaných podmienok. Navrhovateľ vyslovil súhlas s prevodom iba všeobecne, ale s J. P. rokoval separátne, a preto ani nemal dôvod a nemohol vysloviť súhlas so Zmluvou.

Je nepochybné, že navrhovateľ nikdy s obsahom zmluvy súhlas nevyslovil, ako je uvedené vyššie. Okrem iného poukazujeme na to, že (i) navrhovateľ to sám deklaroval v konaní vedenom pred Okresným súdom BRATISLAVA III pod sp. zn. 22 Cb 55/05 a (ii) plnomocenstvo v písomnej forme navrhovateľ neudelil. Nakoniec, aj keby to tak bolo, Zmluva by mala byť uzatváraná aj v mene navrhovateľa, čo nebola a potom platí, že odporca konal iba sám za seba, čo nemohol, pretože obchodný podiel nepatrí výlučne len jemu (nemo plus iuris).

Odvolací súd sa vôbec nevysporiadal s argumentáciou odporcu opierajúcou sa o ústavno-konformný výklad § 114 ods. 3 ObchZ a na to nadväzujúceho čl. 3a, bod 3a.1.1. spoločenskej zmluvy spoločnosti E., s. r. o., vyjadril sa len všeobecne k názorom právnej doktríny.

Z uvedených dôvodov preto považujeme závery odvolacieho súdu, a súdu prvého stupňa, za svojvoľné a arbitrárne.“

Sťažovateľ ďalej v sťažnosti podopiera svoj právny názor týkajúci sa nakladania so spoločným obchodným podielom o relevantné ustanovenia zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Podľa názoru sťažovateľa je na právne postavenie majiteľov spoločného obchodného podielu potrebné analogicky aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka o podielovom spoluvlastníctve, a to tým viac, že Obchodný zákonník nerieši spôsob nakladania so spoločným obchodným podielom, a to na základe § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka

v spojení s § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Uvedený názor opiera o právnu doktrínu uvedenú v komentároch k Obchodnému zákonníku. Za relevantné ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktoré možno aplikovať aj na nakladanie so spoločným obchodným podielom, sťažovateľ považuje ustanovenia § 139 ods. 1, § 139 ods. 2 a § 139 ods. 3 Občianskeho zákonníka upravujúce nakladanie so spoločnou vecou.

Z uvedených ustanovení Občianskeho zákonníka sťažovateľ v sťažnosti následne vyvodzuje:

„Účastníkmi zmluvy o prevode spoločnej veci musia byť všetci spoluvlastníci. Na účinný prevod nestačí právny úkon jedného z nich, aj keď by bol urobený so súhlasom všetkých ostatných spoluvlastníkov. Predaj spoločnej veci je totiž právnym úkonom smerujúcim k zániku tohto vzťahu u všetkých spoluvlastníkov. Preto jeho účastníkmi musia byť všetci spoluvlastníci; v opačnom prípade by išlo o porušenie ustanovenia § 123, a teda o právny úkon absolútne neplatný (§ 39) [PLANK, K. a kol.: Občiansky zákonník s vysvetlivkami, zväzok 1, Iura Edition str. 2008, 2009].“

Z už uvedeného sťažovateľ v sťažnosti vyvodzuje závery pre prevod spoločného obchodného podielu, keď uvádza:

„Z vyššie uvedeného teda jednoznačne vyplýva, že účastníkmi Zmluvy mali byť na jednej strane odporca i navrhovateľ (osobne alebo v zastúpení na základe písomnej plnej moci) ako prevodcovia a J.P. na strane druhej ako nadobúdateľ. Nakoľko to tak nebolo, Zmluva je absolútne neplatná podľa §39 ObčZ.“

Z dôvodu absolútnej neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že navrhovateľ nemôže požadovať od odporcu vydanie časti zo sumy zaplatenej nadobúdateľom.

Uvedená argumentácia, podľa sťažovateľa *„(i) bola argumentáciou sťažovateľa ako účastníka konania, (ii) mala vzťah k dôvodom, pre ktoré Generálny prokurátor SR podal mimoriadne dovolanie, (iii) Generálny prokurátor SR na obsah podnetu sťažovateľa na podanie mimoriadneho dovolania poukázal, a preto bol najvyšší súd SR povinný sa s ňou riadne vysporiadať, čo neurobil“*.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že najvyšší súd v napadnutom rozsudku opomenul dať odpoveď na tieto vo veci relevantné argumenty sťažovateľa:

„(1) sťažovateľ poukázal na celý rad skutočností svedčiacich o tom, že navrhovateľ v skutočnosti nedal súhlas ani na splnomocnenie na uzavretie konkrétnej zmluvy o prevode obchodného podielu s konkrétnym obsahom (čo okrem iného pôvodne tvrdil samotný navrhovateľ!) [str. 4, 5 podnetu na podanie mimoriadneho dovolania]. Pritom samotným jadrom argumentácie súdu je práve (zdanlivo) neotrasiteľne prezentované tvrdenie o tom, že navrhovateľ s uzavretím zmluvy súhlasil. V skutočnosti súhlas vyslovil až ex post a účelovo na základe dohody s J. P.;

(2) že výklad § 114 ods. 3 ObchZ, ktorý zaujal aj Najvyšší súd SR, podľa ktorého je spoločný zástupca oprávnený obchodný podiel aj previesť na tretiu osobu, nie je ústavne konformný. Pritom pre výklad ustanovenia právneho predpisu je relevantné nielen jeho gramatické znenie, ale aj zmysel a účel právnej normy, pričom zvolená výkladová alternatíva musí byť aj ústavne konformná (napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 341/07);

(3) že výklad § 114 ods. 3 ObchZ, ktorý zaujal Najvyšší súd SR, podľa ktorého je spoločný zástupca oprávnený obchodný podiel aj previesť na tretiu osobu, prekračuje účel inštitútu spoločného zástupcu. Pritom pre výklad ustanovenia právneho predpisu je relevantné nielen jeho gramatické znenie, ale aj zmysel a účel právnej normy (napr. nález Ústavného súdu SR, sp. zn. III. ÚS 341/07);

(4) že výklad § 114 ods. 3 ObchZ, ktorý zaujal aj Najvyšší súd SR, podľa ktorého je spoločný zástupca oprávnený obchodný podiel aj previesť na tretiu osobu, nie je v súlade s analogickým použitím ustanovení ObčZ o spoluvlastníctve (ktorých sa okrem iného pôvodne dovoľával aj samotný navrhovateľ).“

Podľa sťažovateľa najvyšší súd k základnej právnej otázke, a to, či podľa § 114 ods. 3 Obchodného zákonníka je spoločný zástupca oprávnený spoločný obchodný podiel aj previesť na tretiu osobu bez osobitného splnomocnenia spolupodielnikov, v napadnutom rozsudku uviedol jednu jedinou vetu, a to, že sa s výkladom generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) nestotožňuje. Najvyšší súd sa pritom podľa sťažovateľa nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľa a nezaujal stanovisko

k jednoznačnému názoru právnej doktríny, na ktorý *expressis verbis* poukázal generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní. Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že najvyšší súd vôbec neuviedol žiadne dôvody, pre ktoré zaujal práve opačný výklad.

Sťažovateľ v sťažnosti napokon uvádza:

«Najvyšší súd SR popri lakonickom konštatovaní o tom, že sa s výkladom § 114 ods. 3 ObchZ Generálnym prokurátorom SR nestotožnil, uviedol z hľadiska argumentácie v mimoriadnom dovolaní a v podnete irelevantnú skutočnosť, že navrhovateľ s prevodom obchodného podielu súhlasil. Okrem toho, že sťažovateľ súhlas navrhovateľa od počiatku spochybňoval, takže nevedno prečo existenciu súhlasu Najvyšší súd SR považoval za nespornú (?), podstata argumentácie spočívala aj v tom, že navrhovateľ mal byť účastníkom zmluvy o prevode obchodného podielu. A to nebol. Podotýkame, že len vtedy, ak by bol navrhovateľ účastníkom zmluvy o prevode obchodného podielu, alebo ak by pre jej uzavretie udelil písomné plnomocenstvo, čo neudelil, by bolo možné hovoriť o tom, že dal súhlas s uzavretím zmluvy o prevode obchodného podielu, s jej obsahom. A o to v danom prípade išlo. Nešlo totiž o to, že navrhovateľ vo všeobecnosti súhlasil s prevodom obchodného podielu, ale išlo o to, či právne relevantným spôsobom súhlasil s obsahom (so zmluvnými podmienkami) konkrétnej zmluvy o prevode obchodného podielu (v ktorej okrem iného nie je uvedené, že by nejaká časť odplaty mala byť zaplatená navrhovateľovi). Opakujeme, že navrhovateľ pôvodne tvrdil, že žiadny takýto súhlas nedal.

Nakoniec obsah rozhodnutia, osobitne jeho odôvodnenie, svedčí o tom, že Najvyšší súd SR vôbec správne nevymedzil podstatu kauzy, podstatu právnych otázok, ktoré má riešiť. Na str. 5 rozsudku totiž uvádza: „Jedinou základnou otázkou pre posúdenie dôvodnosti mimoriadneho dovolania je, či spoločenská zmluva, ktorou bol obchodný podiel, ktorý patril žalobcovi aj žalovanému je, platný právny úkon, z dôvodu, že podľa generálneho prokurátora Slovenskej republiky spoločenská zmluva neoprávňovala spoločného zástupcu na... “. Je však zrejmé, že Generálny prokurátor SR (a sťažovateľ) nenamietali neplatnosť spoločenskej zmluvy, ale neplatnosť zmluvy o prevode obchodného podielu.»

Z uvedených dôvodov je sťažovateľ názoru, že najvyšší súd porušil jeho právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru, pretože v napadnutom rozsudku neuvádza dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené, a nevysporiadal sa s vo veci relevantnými argumentmi a skutočnosťami.

2. K namietanému porušeniu princípu rovnosti zbraní (čl. 47 ods. 3 ústavy)

K namietanému porušeniu princípu rovnosti zbraní sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

„K veci, k obsahu mimoriadneho dovolania, doručil súdu svoje vyjadrenie aj navrhovateľ. Toto vyjadrenie však Najvyšší súd SR sťažovateľovi nedoručil. To je však v rozpore s právom sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 Dohovoru, pretože z citovaných rozsudkov Európskeho súdu vyplýva, že len strany v konaní môžu primerane posúdiť, či dokumenty predložené v súdnom konaní vyžadujú ich komentár alebo nie. Zásada spravodlivosti konania vyžaduje, aby účastníci konania mali možnosť posúdiť relevanciu a dôležitosť týchto dokumentov a v prípade potreby sa k nim vyjadriť, pričom je pritom irelevantné, či súd z podaní protistrany vychádza alebo nie a akú relevanciu im prikladá. Uvedené rovnako vyplýva aj z nálezu Ústavného súdu SR vo veci sp. zn. I. ÚS 335/06.

Podotýkame, že Najvyšší súd SR pritom z podania navrhovateľa aj vychádzal.

Ak by bol Najvyšší súd SR vyjadrenie navrhovateľa doručil sťažovateľovi, mohol sťažovateľ reagovať na tvrdenia navrhovateľa v ňom uvedené. Sťažovateľ by sa tak mohol vyjadriť napríklad k otázke vzniku bezdôvodného obohatenia v dôsledku neplatnosti právneho úkonu; že v danom prípade mimoriadneho dovolania nejde o rôznosť dvoch právnych názorov, ale o rozpor so zákonom. Ak by bol Najvyšší súd SR vyjadrenie navrhovateľa doručil sťažovateľovi, bol by sa sťažovateľ vyjadril aj k tomu, akú ochranu jeho práv sledoval jeho podnet a následne mimoriadne dovolanie, ktorú skutočnosť Najvyšší súd SR s poukazom na (nedoručené) vyjadrenie navrhovateľa spochybnil. Uvedené nakoniec svedčí o tom, že sa Najvyšší súd SR vôbec riadne neoboznámil s podstatou kauzy, pretože sťažovateľ od počiatku tvrdil, že odplata dohodnutá v zmluve o prevode obchodného podielu bola plnením dohodnutým len pre sťažovateľa, pričom sťažovateľ vychádzal z toho, že navrhovateľ je s nadobúdateľom obchodného podielu na svojom plnení dohodnutý separátne. Ak by dohodnutá odplata, resp. časť z nej mala prináležať navrhovateľovi, bol by sťažovateľ trval na úplne inej výške odplaty. Sťažovateľ podnetom na podanie

mimoriadneho dovolania sledoval to, aby zo svojho majetku nemusel platiť navrhovateľovi niečo, čo mu neprináleží.“

3. K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy)

K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy) sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

„Mimoriadne dovolanie v predmetnej veci prejednával senát, ktorého členom bol aj JUDr. Peter DUKES. V priebehu konania došlo k zmene člena senátu, kedy na jeho miesto nastúpila JUDr. Katarína PRAMUKOVÁ.

Sťažovateľovi nebola zmena člena senátu oznámená, rovnako mu neboli oznámené dôvody, pre ktoré sa tak stalo a na základe čoho bol vybraný nový člen senátu.

V dôsledku toho, že sťažovateľovi nebola oznámená zmena člena senátu, nebol mu oznámený nový člen senátu, nemohol sťažovateľ posúdiť nestrannosť nového člena senátu a uplatniť prípadne námietku zaujatosti. Preto podľa nášho názoru došlo k porušeniu práva na prerokovanie veci nestranným súdom.

Sťažovateľ rovnako namieta, že nový člen senátu nebol vybraný náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky.“

Na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a aby nálezom takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd SR rozsudkom zo dňa 13.08.2013 sp. zn. 3 MObdo 1/2012 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, základné právo sťažovateľa na zákonného sudcu garantované čl. 48 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 13.08.2013 sp. zn. 3 MObdo 1/2012 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto treba považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej

by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, I. ÚS 140/03).

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru)

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Uplatnenie toho práva je podmienené splnením príslušných zákonných podmienok v zmysle čl. 46 ods. 1 a čl. 51 ústavy.

Článok 46 ods. 1 ústavy zakotvuje právo na súdnu a inú právnu ochranu. Právo na súdnu ochranu ako zásada výkonu súdnictva znamená, že každý, koho právo je ohrozené, dotknuté či porušené, môže sa obrátiť so žiadosťou o nápravu na nestranný a nezávislý súd. V čl. 46 ods. 4 ústavy sa *expressis verbis* zakotvuje právo na súdnu ochranu s tým, že „podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon“. Zákonmi upravujúcimi podrobnosti o súdnej ochrane sú jednak zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a jednak procesné predpisy, ako napr. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) ... (PL. ÚS 38/99).

Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, k súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy umožňuje každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia plynú (PL. ÚS 21/00).

Podstatou základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy je podľa ústavného súdu (PL. ÚS 22/06) poskytnutie ochrany hmotnému právu účastníka súdneho konania. Rešpektujúc túto podstatu z uvedeného ústavného článku ústavný súd vyvodzuje prísny zákaz odmietnutia spravodlivosti (*denegationis iustitiae*). Zákaz odmietnutia spravodlivosti v podobe príkazu rozhodnúť o uplatnenom hmotnom práve účastníka súdneho konania má svoj základ v požiadavke na poskytnutie účinnej ochrany uplatnenému právu. Povinnosť

„rozhodnúť“ znamená vo väčšine prípadov formulovať autoritatívnym spôsobom záväzný názor konajúceho súdu o predmete konkrétneho konania, čo sa prejavuje vo výroku súdneho rozhodnutia ako individuálneho právneho aktu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch... Článok 6 odsek 1 dohovoru upravuje právo na spravodlivý súdny proces (spravodlivé konanie pred súdom).

Ústavný súd už konštatoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, t. j. právo na spravodlivý proces sa nezaručuje iba čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale je implikované aj v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy, a to v čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 71/97, III. ÚS 53/09). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu medzi základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 dohovoru nie je zásadná odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto ich porušenie skúma spoločne.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dochádza vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (m. m. I. ÚS 35/98, II. ÚS 81/01, III. ÚS 53/09). Účelom práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé konanie je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01). Právo na súdnu ochranu v zmysle dohovoru a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva chápané ako právo na spravodlivý proces je vykladané od prípadu *Golder v. Spojené kráľovstvo* (rozhodnutie z 21. februára 1975) ako právo na prístup k súdu, právo na súd určitej kvality so zárukami jeho nezávislosti a nestrannosti a právo na spravodlivé súdne konanie. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť,

ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v konaní. Takýmto predpisom je aj Občiansky súdny poriadok.

Zásadná námietka sťažovateľa sa odvíja od tvrdenia, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí nesprávne interpretoval ustanovenie § 114 ods. 3 Obchodného zákonníka. Podľa právneho názoru sťažovateľa predmetné ustanovenie Obchodného zákonníka je potrebné vykladať tak, že pre platnosť zmluvy o prevode spoločného obchodného podielu sa vyžaduje súhlas spolupodielnikov s konkrétnymi obsahovými podmienkami zmluvy o prevode, čo je podľa sťažovateľa naplnené vtedy, ak všetci spolupodielníci spoločného obchodného podielu sú účastníkmi konkrétneho právneho úkonu – zmluvy o prevode obchodného podielu, alebo ak by na uzavretie zmluvy o prevode spoločného obchodného podielu udelili spoločnému zástupcovi osobitné písomné splnomocnenie. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu predmetné ustanovenie Obchodného zákonníka sa má vykladať tak, že pre platnosť zmluvy o prevode spoločného obchodného podielu sa nevyžaduje, aby boli jednotliví spolupodielníci buď účastníkmi zmluvy o prevode obchodného podielu, alebo aby na jej uzavretie udelili spoločnému zástupcovi ustanovenému na výkon práv z obchodného podielu osobitné písomné splnomocnenie. Podľa názoru najvyššieho súdu pre platnosť zmluvy o prevode spoločného obchodného podielu postačuje, ak na jej uzavretie jednotliví spolupodielníci dali spoločnému zástupcovi súhlas. Na strane 6 napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sa uvádza: *„Najvyšší súd Slovenskej republiky sa nestotožnil s výkladom ustanovenia § 114 ods. 3 Obchodného zákonníka, (že) výkon práva z obchodného podielu prostredníctvom spoločného zástupcu nezahŕňa aj výkon predaja obchodného podielu a že na platnosť zmluvy o prevode obchodného podielu sa vyžaduje osobitné plnomocnenstvo spoločníka s predajom udelené spoločnému zástupcovi ustanovenému na výkon práv z obchodného podielu. V danom prípade sám žalobca nenamieta, že s prevodom obchodného podielu nesúhlasil, tvrdí, že s prevodom bol uzročený...“*

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 122/05, III. ÚS 53/09) ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je

nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01). Z týchto hľadísk ústavný súd preskúmal sťažnosť sťažovateľa namietajúceho porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že tento súd sa stotožnil so závermi, ku ktorým dospeli okresný súd a krajský súd konajúce vo veci sťažovateľa, týkajúcimi sa posúdenia otázky, či pre platnosť zmluvy o prevode spoločného obchodného podielu sa vyžaduje, aby boli jednotliví spolupodielníci buď účastníkmi zmluvy o prevode obchodného podielu, alebo aby na jej uzavretie udelili spoločnému zástupcovi ustanovenému na výkon práv z obchodného podielu osobitné písomné splnomocnenie. Súd prvého stupňa konajúci vo veci sťažovateľa dospel k záveru, že vzhľadom na ustanovenie spoločenskej zmluvy spoločnosti E., s. r. o., o vykonávaní práv z obchodného podielu prostredníctvom spoločného zástupcu – žalovaného a vzhľadom na znenie zápisníc z valných zhromaždení tejto spoločnosti „*nebolo potrebné, aby žalobca akýmkoľvek iným spôsobom splnomocnil žalovaného na uzavretie zmluvy o prevode obchodného podielu zo dňa 29.11.2004*“. Zmluvu o prevode obchodného podielu tak považoval za platný právny úkon. Rozsudok odvolacieho súdu bol odôvodnený tým, že z obsahu zmluvy o prevode obchodného podielu z 29. novembra 2004 je zrejmé, že bol prevedený celý obchodný podiel tvorený spolupodielmi žalobcu a žalovaného a že v zmluve dohodnutá

odplata 1 492 537,- Sk predstavuje odplatu za obchodný podiel, nie za spolupodiel. Podľa odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu žalovaný nepotreboval od žalobcu osobitné splnomocnenie na uzavretie zmluvy o prevode obchodného podielu, pretože podľa spoločenskej zmluvy sa spolupodielníci obchodného podielu dohodli, že svoje práva z obchodného podielu budú vykonávať prostredníctvom spoločného zástupcu, ktorým je žalovaný, a žalobca s prevodom súhlasil na valnom zhromaždení. Potreba osobitného splnomocnenia podľa odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva ani z ustanovenia § 114 ods. 3 Obchodného zákonníka a z odbornej literatúry k tomuto ustanoveniu je zrejmé, že uzavretie osobitného splnomocnenia má len odporúčajúci charakter.

Podľa odbornej literatúry ak by zmluva o prevode spoločného obchodného podielu mala byť uzatváraná spoločným zástupcom, je vhodné, aby spolumajitelia obchodného podielu udelili plnú moc spoločnému zástupcovi na takýto úkon [PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. 4. vydanie. Bratislava: C. H. Beck 2013. s. 481]. *«Zmluvu o prevode spoločného obchodného podielu by vzhľadom na dikciu zákona, v zmysle ktorej práva z tohto podielu môžu spolumajitelia vykonávať len prostredníctvom spoločného zástupcu, mal na strane prevodcu zrejme uzavierať spoločný zástupca, avšak s prihliadnutím na skutočnosť, že v prípade prevodu ide skôr o výkon práv „k“ tohto obchodnému podielu ako o výkon práv „z“ tohto podielu, sa takisto možno prikloniť k názoru, že zmluvu na strane prevodcu by mohli uzavierať aj všetky osoby, ktorým predmetný spoločný podiel patrí. Keďže priama odpoveď na túto otázku nie je v zákone explicitne vyjadrená, vzhľadom na možnosť rôzneho výkladu bude v praxi zrejme najpraktickejším riešením uzavretie zmluvy spoločným zástupcom, ktorý si však na tento účel v záujme zabezpečenia väčšej miery právnej istoty zaobstará aj osobitné plnomocnenstvo vystavené všetkými spolumajiteľmi spoločného obchodného podielu»* [OVEČKOVÁ, O. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Tretie, doplnené a prepracované vydanie. 1. diel. Bratislava: IURA Edition 2012. s. 535-536].

Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda otázky, či rozsudok nie je zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, je potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ale aj

napadnuté rozsudky okresného súdu a krajského súdu, s odôvodnením ktorých, ako už bolo uvedené, sa najvyšší súd stotožnil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí súdov, na ktorých konanie predchádzalo konaniu na súde, ktorého rozhodnutie sťažovateľ napáda, nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové, odvolacie a dovolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho či dovolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Z uvedeného vyplýva, že námietka sťažovateľa v sťažnosti, že „*Najvyšší súd SR v podstate k základnej právnej otázke, a to, „či podľa § 114 ods. 3 ObchZ (bez osobitného splnomocnenia) je spoločný zástupca oprávnený obchodný podiel aj previesť na tretiu osobu, uviedol jednu jedinú vetu, a to, že sa s výkladom Generálneho prokurátora SR nestotožňuje, a to bez toho, aby sa vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa a dokonca aj bez toho, aby zaujal stanovisko k jednoznačnému názoru právnej doktríny, na ktorý expressis verbis poukázal Generálny prokurátor SR priamo v mimoriadnom dovolaní]*, námietka, že: „*Najvyšší súd SR vôbec neuviedol žiadne dôvody, pre ktoré zaujal opačný výklad*“, nie je vzhľadom na náležité odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu pre posúdenie otázky, či napadnutým rozsudkom najvyšší súd zasiahol do práv sťažovateľa zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, opodstatnená.

Ústavný súd rovnako považuje za potrebné na tomto mieste spomenúť, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva čl. 6 ods. 1 dohovoru síce ukladá súdom povinnosť odôvodniť svoje rozhodnutia, túto požiadavku však nemožno chápať tak, že súdy majú povinnosť dať podrobnú odpoveď na každý argument (napr.: rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Van Hurk v. Holandsko z 19. apríla 1994). Rozsah, na ktorý sa povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia vzťahuje, môže byť podľa povahy rozhodnutia rôzny. Okrem iného je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré účastník konania môže podať na súdy, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, zvyklosťami, právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (napr.: rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci

Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. decembra 1994). Skutočnosť, že súd neprejedná každú podrobnosť tvrdenú účastníkom konania, nie je sama osebe v rozpore s požiadavkou spravodlivého prejednávania veci. Podstatné však je, aby sa neprehliadlo právo účastníka konania byť vypočutý a aby súd posúdil tvrdenia účastníka konania, hoci sa to explicitne neodrazí v konečnom rozhodnutí (č. 10153/82, rozhodnutie z 13. októbra 1986, D. R. 49, str. 67, 74). Odvolací súd sa tiež pri zamietnutí odvolania v zásade môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Helle v. Fínsko z 19. decembra 1997).

Rovnako je potrebné ešte neopomenúť ani skutočnosť, že výklad ustanovenia § 114 ods. 3 Obchodného zákonníka vo vzťahu k platnosti zmluvy o prevode spoločného obchodného podielu zo strany najvyššieho súdu (ako aj okresného súdu a krajského súdu) nezasahuje do čl. 20 ods. 1 ústavy garantovaného práva vlastníť majetok, tak ako to tvrdí sťažovateľ v sťažnosti. Podľa názoru najvyššieho súdu (rovnako, ako aj podľa okresného súdu a krajského súdu) sa pre platnosť zmluvy o prevode spoločného obchodného podielu vyžaduje súhlas všetkých spolupodielnikov s prevodom. Podľa názoru najvyššieho súdu (rovnako, ako aj podľa okresného súdu a krajského súdu) len platná zákonná úprava nepožaduje, aby bol súhlas spolupodielnikov s prevodom spoločného obchodného podielu daný vo forme osobitného písomného splnomocnenia, alebo tým, že by boli všetci spolupodielníci priamo účastníkmi zmluvy o prevode obchodného podielu. Výklad ustanovenia § 114 ods. 3 Obchodného zákonníka vo vzťahu k platnosti zmluvy o prevode spoločného obchodného podielu zo strany najvyššieho súdu (ako aj okresného súdu a krajského súdu) je tak potrebné považovať za ústavno-konformný výklad.

Ako už bolo uvedené, skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto

dôvody zjavne jednostranné a sú v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd je toho názoru, že najvyšší súd (ako aj pred ním okresný súd a krajský súd) sa dostatočne vyrovnali so základnou námietkou sťažovateľa týkajúcou sa platnosti zmluvy o prevode spoločného obchodného podielu. Podľa ústavného súdu nemožno dospieť k názoru, že by napadnutý rozsudok najvyššieho súdu bolo potrebné považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny vo vzťahu k predostretej námietke sťažovateľa. Bolo nepochybne v právomoci najvyššieho súdu vyložiť príslušné zákonné ustanovenie spôsobom, akým sa to v tejto veci stalo. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by bol výklad najvyššieho súdu z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný v takej miere, aby v dôsledku toho mohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľom označených práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právne posúdenie sťažovateľovej veci zo strany najvyššieho súdu (aj vzhľadom na odôvodnenia okresného súdu a krajského súdu) je ústavne akceptovateľné a nemá znaky svojvôle alebo arbitrárnosti.

V závere treba opätovne zdôrazniť, že ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému najvyšší súd pri interpretácii a aplikácii zákona dospel. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko k tomu, či napadnutý rozsudok najvyššieho súdu spĺňal požiadavku ústavnosti (odôvodnenie majúce požadovanú kvalitu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), rešpektujúc pritom svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania v predmetnej veci) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

Rozsudok najvyššieho súdu v súlade so zákonom nemožno považovať za „denegatio iustitiae“. Skutočnosť, že najvyšší súd vo svojom rozsudku zaujal právny názor, s ktorým sa

sťažovateľ nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05). Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd vo svojom rozsudku sp. zn. 3 MOBdo 1/2012 z 13. augusta 2013 takéhoto výkladu či aplikácie zákonného predpisu nedopustil.

Vychádzajúc z uvedeného je preto potrebné sťažnosť v časti namietajúcej porušenie práv sťažovateľa zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu princípu rovnosti zbraní (čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti so skutočnosťou, že k mimoriadnemu dovolaniu sa vyjadril žalobca, pričom najvyšší súd sťažovateľovi toto vyjadrenie nedoručil, a neumožnil mu tak reagovať na tvrdenia žalobcu)

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 (v konaní pred súdom) rovní.

Princíp rovnosti pred súdom je zaručený okrem ústavy a konštantnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (III. ÚS 402/08, I. ÚS 43/2011, II. ÚS 168/2012) aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcej sa zabezpečenia spravodlivého súdneho procesu v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru v podobe požiadavky „rovnosti zbraní“ v súdnom konaní. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej odporca (napr. Komanický v. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002, § 45).

K namietanému porušeniu princípu rovnosti zbraní postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu podľa sťažovateľa malo dôjsť tým, že „*k veci, k obsahu mimoriadneho*

dovolania, doručil súdu svoje vyjadrenie aj navrhovateľ, toto vyjadrenie však Najvyšší súd SR sťažovateľovi nedoručil“, čím mu odňal možnosť reagovať na jeho tvrdenia.

Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95). Ústava v citovanom čl. 47 ods. 3 garantuje rovnosť účastníkov v konaní pred súdom. Rovnosť účastníkov v súdnom konaní ako prirodzený dôsledok rovnosti všetkých občanov bližšie charakterizuje § 18 prvá veta OSP, podľa ktorej účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie. Pod rovnakým postavením účastníkov možno rozumieť iba také procesné postavenie, ktoré zabezpečí spravodlivý proces. Požiadavka spravodlivého procesu obsahuje zásadu zaručujúcu pre každú stranu v procese mať rovnakú možnosť obhajovať svoje záujmy a zároveň vylučujúcu mať možnosť podstatnej výhody voči protistrane (IV. ÚS 211/07, III. ÚS 139/08). Požiadavka rovnosti zbraní v civilnom procese teda znamená, že „žiadne ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku nemožno vykladať a uplatňovať v konaní pred súdom tak, aby niektorý z účastníkov bol zvýhodnený na úkor druhého účastníka pri uplatňovaní práv alebo aby mal priaznivejšie postavenie pri prejednávaní a rozhodovaní vecí“ (I. ÚS 59/00, I. ÚS 114/08).

Vychádzajúc zo sťažovateľom predložených podkladov konanie pred najvyšším súdom, ako aj napadnutý rozsudok najvyššieho súdu podľa názoru ústavného súdu spĺňajú nároky kladené na dodržanie zásady rovnosti účastníkov. Sťažovateľom namietaný postup najvyššieho súdu spočívajúci v tom, že najvyšší súd nedoručil sťažovateľovi jeho vyjadrenie k obsahu mimoriadneho dovolania, a tým mu odňal možnosť vyjadriť sa k nemu, nemožno považovať za porušenie princípu rovnosti zbraní. Rovnakú možnosť, akú mal navrhovateľ – vyjadriť sa k mimoriadnemu dovolaniu (v zmysle § 243i ods. 1 OSP), mal aj sťažovateľ. Rovnako tak navrhovateľ vo svojom vyjadrení neuvádzal žiadne nové skutočnosti, ktoré by nevyplývali zo spisového materiálu v konaní pred okresným súdom či krajským súdom, nenavrhol žiadne dôkazy, poukázal len vo všeobecnosti na účelovosť a neodôvodnenosť námietok sťažovateľa. Sťažovateľ tak mal v konaní pred najvyšším súdom rovnakú možnosť obhajovať svoje záujmy ako navrhovateľ a v konaní nebol postavený do podstatne

nevýhodnejšej pozície ako jeho protistrana. Navrhovateľ nebol na úkor sťažovateľa zvýhodnený a nemal priaznivejšie postavenie pri prejednávaní a rozhodovaní vecí.

V postupe najvyššieho súdu preto ústavný súd možnosť porušenia princípu rovnosti zbraní v rámci práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a princípu rovnosti pred súdom podľa čl. 47 ods. 3 ústavy nezistil. Sťažnosť v tejto časti je preto potrebné odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3. K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy)

Podľa čl. 48 ods. 1 prvej vety ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Základné právo na zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Toto základné právo je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolání podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada stabilného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (z rôznych dôvodov a pre rozličné účely) výber sudcov „ad hoc“ (m. m. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je tak jedným zo základných predpokladov na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (m. m. IV. ÚS 345/09).

Článok 48 ods. 1 prvej vety ústavy v sebe obsahuje imanentnú zákonnú výhradu v slovách „zákonný“ sudca. Ústava je tak v tejto časti pojmovo „závislá“ od zákonnej úpravy. Obsah pojmu „zákonný sudca“ je vymedzený v zákone. Ešte inak povedané, musí ísť o sudcu určeného v súlade so zákonom ustanoveným postupom. Nejde tu teda o autonómny ústavný obsah, ale o to, že obsahom ústavnej normy v čl. 48 ods. 1 ústavy je vlastne zákonná úprava. Ústavný súd preto pri posudzovaní tohto práva vlastne preskúmava

súlady so zákonom, resp. rozvrhom práce, alebo dokonca súlad rozvrhu práce so zákonom (II. ÚS 16/2011).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu za zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 prvej vety ústavy je zásadne potrebné považovať toho, kto bol určený na prerokovávanie vecí v súlade s rozvrhom práce súdu (II. ÚS 47/99, II. ÚS 118/02, III. ÚS 46/2012). Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie v senáte (III. ÚS 46/04). Účel základného práva priznaného podľa čl. 48 ods. 1 ústavy sa splní, keď o práve občana rozhoduje sudca pridelený na výkon funkcie na súd toho stupňa súdnej moci, ktorý je vecne a miestne príslušný rozhodnúť, za predpokladu, že podľa rozvrhu práce ide o sudcu, ktorý je oprávnený konať a rozhodovať určitý druh súdnej agendy (II. ÚS 15/96). Na tomto mieste je nutné dodať, že tu nejde o rozvrh práce bez ďalšieho, ale rozvrh práce súladný so zákonom a nadzákonnými normami. Ústavný súd tak pri posudzovaní, či bolo porušené právo na zákonného sudcu, skúma, či bol vydaný rozvrh práce, či zodpovedá zákonu a či vybraný sudca bol určený v súlade s rozvrhom práce v tom rozsahu, v akom je tento v súlade so zákonom. K porušeniu dôjde, ak bude určený buď v rozpore s rozvrhom práce alebo síce v súlade s ním, ale na základe takého jeho ustanovenia (pravidla), ktoré odporuje zákonu.

Podľa § 50 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“):

„(1) Na účely tohto zákona sa rozvrhom práce rozumie akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok.

(2) Rozvrh práce obsahuje

a) určenie senátov, samosudcov, súdnych úradníkov a notárov poverených vybavovaním jednotlivých druhov vecí, ktoré došli na súd,

b) zloženie senátov s uvedením predsedu senátu a ďalších sudcov; v rozvrhu práce sa tiež uvedie, ktorý z viacerých predsedov senátov určených do toho istého senátu riadi a organizuje činnosť senátu,

c) určenie spôsobu zastupovania senátov, sudcov, samosudcov, predsedov senátov a súdnych úradníkov tak, aby bolo možné zabezpečiť v súlade s osobitnými zákonmi konanie a rozhodovanie v prejednávanej veci v prípade vylúčenia sudcu alebo súdneho úradníka a v prípade náhlej prekážky brániacej sudcovi alebo súdnemu úradníkovi vykonať jednotlivé úkony,

d) spôsob a podmienky vykonania zmien v rozvrhu práce v prípade dlhodobej neprítomnosti sudcu a ak sa zmení personálne obsadenie súdu,

e) spôsob a podmienky vykonania zmien v rozvrhu práce z dôvodu výrazných rozdielov v pracovnom zaťažení sudcov a poverených zamestnancov súdu, ktoré vznikli z objektívnych dôvodov v priebehu kalendárneho roka,

f) spôsob pridelovania vecí samosudcom a senátom v prípade nemožnosti využitia technických prostriedkov a programových prostriedkov spôsobenej v dôsledku ich poruchy znemožňujúcej prístup k dátam potrebným na pridelovanie vecí v trvaní najmenej dvoch pracovných dní,

g) rozvrh služieb určujúci samosudcov alebo senáty a spôsob ich zastupovania v prípade, ak ide o nemožnosť pridelovania vecí náhodným výberom, ak ide o rozhodovanie o ustanovení obhajcu, o príkaze na zatknutie, o väzbe, o príkaze na domovú prehliadku, o príkaze na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností, o príkaze na vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo iných záznamov, o príkaze na vyšetrovanie duševného stavu, o súhlase na použitie informačno-technických prostriedkov podľa osobitného zákona 5) a o predbežnom opatrení podľa osobitného predpisu,

h) ustanovenie maximálneho rozdielu v počte pridelených vecí podľa § 51 medzi senátmi, samosudcami a súdnymi úradníkmi,

i) zaradenia sudcov do jednotlivých grémií a kolégií,

j) spôsob poverovania notárov úkonmi v konaní o dedičstve a ich zastupovanie 16) (ďalej len „notársky rozvrh“),

k) zaradenie súdnych úradníkov a ďalších zamestnancov súdu, ktorí plnia úlohy pri výkone súdnictva, do jednotlivých súdnych oddelení,

l) ďalšie náležitosti, ak tak ustanoví osobitný zákon.

(3) Ak sudca vykonáva iné činnosti vyplývajúce z tohto zákona alebo osobitného zákona, rozvrh práce môže obsahovať aj zníženie rozsahu, v akom sa tento sudca podieľa na výkone súdnictva.

(4) Rozvrh práce spolu so stanoviskom sudcovskej rady sú verejne prístupné. Predseda príslušného súdu je povinný zabezpečiť rozvrh práce každému sudcovi tohto súdu. Každý má právo nazrieť do rozvrhu práce a robiť si z neho výpisy a odpisy.“

Podľa § 51 zákona o súdoch:

„(1) Ak tento zákon neustanovuje inak, veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce pridávajú jednotlivým senátom, samosudcom a súdnym úradníkom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí.

(2) Podmienka náhodného výberu podľa odseku 1 je splnená vtedy, ak sa má vec prideliť jednému z aspoň dvoch senátov, samosudcov alebo súdnych úradníkov.

Obdobne, podľa čl. 3 rokovacieho poriadku najvyššieho súdu (zákon č. 291/2006 Z. z.):

„1. Ak nie je ustanovené inak, veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce pridávajú jednotlivým senátom, súdnym úradníkom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí.

2. Podmienka náhodného výberu podľa odseku 1 je splnená vtedy, ak sa má vec prideliť jednému aspoň z dvoch senátov.“

Podľa čl. 38 rokovacieho poriadku najvyššieho súdu:

„(1) Zákonným sudcom je na najvyššom súde sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu a je určený rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci.

(2) V rámci senátu, ktorý má podľa rozvrhu práce určitú vec prejednať a rozhodnúť, je zákonným sudcom každý člen tohto senátu.

(3) Namiesto sudcu, ktorý bol v určitej veci pôvodne zákonným sudcom, ale vyskytla sa u neho skutočnosť, ktorá podľa osobitného predpisu alebo rozvrhu práce vylučuje možnosť prejednávania a rozhodnutia veci týmto sudcom, je zákonným sudcom sudca určený

v súlade s ustanoveniami rozvrhu práce, ktoré upravujú postup v prípade výskytu takej skutočnosti.

(4) Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade s rozvrhom práce.“

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie základného práva na zákonného sudcu z dôvodu, že v priebehu konania v jeho veci došlo k zmene člena senátu, pričom sťažovateľovi táto zmena nebola oznámená, rovnako ako ani dôvody tejto zmeny, pre ktoré sa tak stalo a na základe čoho bol vybratý nový člen senátu. Sťažovateľ namieta, že v dôsledku toho nemohol posúdiť nestrannosť nového člena senátu a uplatniť voči nemu prípadne námietku zaujatosti.

Uvedená zákonná právna úprava za určitých okolností pripúšťa zmenu člena senátu. Zmeniť člena senátu je možné v súlade s rozvrhom práce určeným opatrením predsedu súdu. Právna úprava vzťahujúca sa na občiansko-právne konanie však nestanovuje povinnosť súdu oznámiť účastníkom konania zmenu člena senátu určeného podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Z uvedeného vyplýva, že neoznámenie zmeny člena senátu sťažovateľovi v konaní najvyššieho súdu vedenom pod sp. zn. 3 MOBdo 1/2012 nemohlo dôjsť k porušeniu jeho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ rovnako namieta, že nový člen senátu nebol vybraný náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“).

Z webovej stránky ministerstva možno nepochybne zistiť, že sudca najvyššieho súdu JUDr. Peter Dukes sa listom doručeným Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky 1. júla 2013 vzdal funkcie sudcu a jeho funkcia sudcu podľa § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov mu zanikla uplynutím 31. júla 2013. Preto ak najvyšší súd 13. augusta 2013 rozhodoval v inom ako v pôvodnom zložení senátu, stalo sa tak v dôsledku zániku funkcie sudcu jedného z jeho pôvodných členov.

Ústavný súd pri skúmaní predloženej sťažnosti nezistil žiadnu skutočnosť nasvedčujúcu tomu, že by k zmene člena senátu v konaní najvyššieho súdu sp. zn. 3 MObdo 1/2012 nebolo došlo v súlade s ustanoveniami rozvrhu práce určeného opatrením predsedu najvyššieho súdu alebo že by k nej nedošlo náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom, pričom nemožno opomenúť, že pri trvalom odchode niektorého člena senátu sa senát dopĺňa výlučne na základe zmeny rozvrhu práce, a nie náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom.

Ústavný súd nad rámec dodáva, že podľa judikatúry ústavného súdu, aj ak by bol senát dovolacieho súdu obsadený nezákonným sudcom, pre porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy sa následne vyžaduje, aby táto skutočnosť mohla mať reálny vplyv na rozhodnutie vo veci (porovnaj III. ÚS 212/2011).

Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil možnosť porušenia základného práva na zákonného sudcu, je potrebné konštatovať zjavnú neopodstatnenosť aj tej časti sťažnosti, ktorá sa týka namietaného porušenia čl. 48 ods. 1 ústavy.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že nie je daná možnosť, aby najvyšší súd svojím postupom a rozsudkom sp. zn. 3 MObdo 1/2012 z 13. augusta 2013 porušil sťažovateľovo právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, princíp rovnosti pred súdom podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, a preto sťažnosť v celej časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. novembra 2014

